

Základní škola a Mateřská škola a poskytovatel sociálních služeb, Kaňka o.p.s.

Helsinská 2731, 390 05 Tábor

Telefon: 607 278 092, 381 212 872

ID datové schránky: jkdmbcf

IČO: 28090080, REDIZO: 691000484

KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY

Vypracoval:

Bc. Josef Procházka

školní metodik prevence

1. ÚVOD

Krizový plán je nedílnou součástí Školního Preventivního programu a shrnuje postupy při řešení vybraných krizových situací, které mohou ve škole nastat. Krizovou situací rozumíme situaci, která vyžaduje přerušování vyučování v dané třídě a oddělení jednoho či více žáků od zbytku třídy. Krizový plán je založen na podpoře pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky a mezi učiteli a žáky a je veden úsilím o vytvoření bezpečného prostředí ve škole. Z tohoto plánu jednoznačně vyplývají kompetence jednotlivých osob a specifický postup a způsob řešení. Postupy krizového plánu jsou jasné a závazné pro každého pracovníka školy a určují konkrétní odpovědnost jednotlivých pracovníků. S krizovým plánem jsou seznámeni všichni pracovníci školy a je k dispozici v tištěné podobě ve sborovně či u školního metodika prevence. S krizovým plánem byli prostřednictvím webových stránek školy seznámeni i žáci a jejich zákonní zástupci.

Účastníci, kteří se podílejí na plnění krizového plánu: výchovný poradce (dále jen VP), školní metodik prevence (dále jen ŠMP), vedení školy, třídní učitelé (dále jen TU), vychovatelky, asistenti pedagoga (dále jen AP) a provozní zaměstnanci.

2. PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

Vymezení

Škola či školské zařízení má jednoznačnou odpovědnost za děti a žáky. V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., (Školský zákon), je škola povinna zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit, a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů), tedy i šikany. Z tohoto důvodu pedagog musí šikanování mezi žáky neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc.

V otázce šikany je stěžejním úkolem školy předcházet jejímu vzniku, tedy nastavení a uplatňování takových mechanismů, které jsou ověřené v účinné prevenci. Odhalení šikany bývá obtížné. Účinné a bezpečné vyšetření šikany vychází z kvalifikovaného odhadu stádia šikany. Prevence šikany a její minimalizace souvisí s dobrou komunikací jednotlivých pracovníků školy. Kdykoliv si někdo z pracovníků školy všimne příznaků nevhodného chování k některým žákům, neprodleně to sdělí třídnímu učiteli, školnímu metodikovi prevence a vedení školy.

ŠIKANA JE KAŽDÉ CHOVÁNÍ, SPLŇUJÍCÍ TYTO ZNAKY:

- Je cílené vůči jedinci nebo skupině žáků (oběti)
- Jeho záměrem je oběti ohrožit, ponížit či zastrašit
- Je obvykle opakované, často dlouhodobé
- Existuje jedinec či skupina, jímž přináší prospěch nebo uspokojení (agresoři)
- Oběť se neumí bránit a dlouhodobě trpí

ŠIKANOU NENÍ:

- Jednorázová agrese a šikádlení, které nemá znaky šikanování a kde chybí nepoměr sil

PODOBY ŠIKANY:

Přímá šikana:

- **fyzická šikana** – bití, vydírání, loupeže, poškozování věcí, sexuální násilí
- **nefyzická (verbální)** - vulgární nadávky, urážlivé komentáře, výhrůžky, manipulativní příkazy atd.
- **neverbální** - výhrůžná a urážlivá gesta, krádeže, ničení věcí, výhrůžné výrazy v tváři atd.

Nepřímá šikana: za cíl má emocionální a psychologické utrpení

záměrná ignoraci nebo izolování žáka, skryté ničení nebo krádež osobních věcí, rozšiřování zákeřných pomluv a lží, neoprávněná nařčení ze sexuálního obtěžování, ničení pověsti a reputace, ponižování před ostatními žáky i pedagogy, nepříjemné sexuální provokace.

Kyberšikana: elektronická šikana

může mít podobu - zakládání falešných profilů na jméno žáka s dehonestujícím obsahem, prezentace ponižujících videí na portálech, jako je youtube.com nebo facebook.com a jiné, prezentace zraňujících komentářů na webu, zasílání vulgárních nebo výhrůžných koláží s tváří žáka či příslušníků jeho rodiny, výhrůžné SMS nebo e-maily apod. V současnosti jde o jednu z nejčastějších forem šikany.

Šikana zaměřená na učitele: specifická forma šikany

PŘÍMÉ VAROVNÉ SIGNÁLY ŠIKANOVÁNÍ

- Posměšné poznámky na adresu žáka, nadávky, ponižování, pomlouvání žáka,
- Výtky na adresu žáka, zejména pronášené nepřátelským až nenávisným tónem
- Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil
- Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků - panovačný tón
- Skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků
- Nátlak na žáka ke spoluúčasti na nemorálních či trestných činech
- Pranice a rvačky, v nichž jeden z účastníků je evidentně slabší a snaží se uniknout
- Žák se brání - zvýšenou agresí, podrážděností, odmítáním učitelům apod.

NEPŘÍMÉ VAROVNÉ SIGNÁLY ŠIKANOVÁNÍ

- Žák nemá kamarády, je osamocený v době přestávky, ostatní o něj nejeví zájem
- Při přestávkách vyhledává blízkost učitelů
- Pokud má žák vystoupit před třídou (referáty, recitace), je nejistý až ustrašený;
- Působí nešťastně, stísněně, úzkostně, je plačtivý
- Školní prospěch žáka se může náhle a nevysvětlitelně zhoršit;
- Osobní věci a školní pomůcky žáka jsou poškozené nebo znečištěné
- Stále postrádá své věci
- Nechce podat vysvětlení jak k poškození a ztrátě věcí došlo, používá výmluvy
- Vyhledává důvody pro absenci ve škole
- Mění pravidelnou cestu do školy a ze školy
- Nedokáže uspokojivě vysvětlit modřiny, řezné rány a odřeniny

MOŽNÉ VAROVNÉ SIGNÁLY, KTERÝCH BY SI MĚLI VŠIMNOUT RODIČE

- Nechuť jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo).
- Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach
- Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, snaží se zůstat doma
- Dítě své zdravotní obtíže přehání, případně i simulovat
- Dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku
- Dítě nemá kamaráda, s nímž by bylo ve volném čase
- Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi
- Ztráta chuti k jídlu; neklidný spánek
- Dítě prosí o dovoz nebo odvoz do školy autem; často mění trasu a délku své cesty do školy
- Dítě chodí domů ze školy hladové – odevzdání svačiny či oběda agresorům
- Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně
- Dítě bývá často apatické nebo se objevují výrazné výkyvy nálad
- Dítě hovoří o možné sebevraždě
- Dítě se odmítá svěřit se s tím, co ho trápí
- Dítě často žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody
- Dítě doma krade peníze
- Dítě je nečekaně agresivní ke svému okolí a to i k nejbližším – rodině

OSOBNOST OBĚTI

- Socio - ekonomická odlišnost (děti ze sociálně slabých rodin)
- Psychická odlišnost (viditelná bojácnost, nízká sebedůvěra, ale také různá míra inteligence - jak výrazně snížená, tak i vysoce nadprůměrná)
- Fyzická odlišnost (děti tělesně slabé, handicapované, obézní, děti s jinou barvou pleti...)

OSOBNOST AGRESORA

- **Typ - hrubý, primitivní**, impulzivní, se silným energetickým přetlakem, kázeňskými problémy - narušeným vztahem k autoritě. Vnější forma šikanování - šikanuje masivně, tvrdě a nelítostně, používá šikanování cíleně k zastrašování ostatních. Specifika rodinné výchovy - častý výskyt agrese a brutality u rodičů.
- **Typ - velmi slušný, kultivovaný**, narcisticky šlechtěný, zvýšeně úzkostný, někdy i se sadistickými tendencemi v sexuální smyslu. Vnější forma šikanování - násilí a mučení je cílené a rafinované - bez přítomnosti svědků. Specifika rodinné výchovy - časté uplatňování důsledného a náročného přístupu – vojenský drill, bez přítomnosti lásky.
- **Typ - “Srandista”**, optimistický, dobrodružný, se značnou sebedůvěrou, nečistá oblíbený, vlivný. Vnější forma šikanování - šikanuje pro pobavení sebe i ostatních, patrná snaha vypíchnout “zábavné” stránky.

STÁDIA ŠIKANY (dle Koláře)

První stadium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích (což může být i školou vytvářené konkurenční prostředí), kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovat. Žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich "léčí" nepříjemné pocity například z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese. Stupňování agrese může být dáno také tím, že se neřeší předchozí situace.

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Toto „jádro“ začíná spolupracovat systematicky, nikoliv již pouze náhodně - šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Třída ví, o koho jde. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší. Slabí, hendikepovaní či jinak odlišní.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. „Buď jsi s námi, nebo proti nám.“ I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná. Ve čtvrtém a pátém stadiu hrozí reálné riziko prorůstání parastruktury šikany do oficiální školní struktury. Stává se to v případě, kdy iniciátor šikanování je sociometrickou hvězdou. Je žákem s výborným prospěchem, má kultivované chování a ochotně pomáhá pedagogovi plnit jeho úkoly.

NÁSLEDKY ŠIKANOVÁNÍ

Psychické následky

- Snížená schopnost navazovat a udržovat vztahy
- Frustrace sociálních potřeb oběti
- Nízké sebehodnocení - jedinec v minulosti vystavený šikaně se nesnaží o lepší společenskou pozici - má tendenci stát se outsiderem ve všech skupinách sociálních skupinách
- Špatný vztah ke škole a k lidem
- Stálé napětí, úzkost a smutek vedou k poruchám spánku, zvýšené únavnosti, popřípadě k neúspěchům ve studiu i v soukromém životě

Zdravotní následky

- Úrazy způsobené vzájemným násilím – odřeniny, otřesy mozku, zlomeniny.....

- Rozvoj psychosomatických onemocnění – bolesti hlavy, žaludku – neurózy.....
- Totální vyčerpání organismu - pokud šikana trvá měsíce a roky
- Zvýšené riziko kardiovaskulárních nemocí v dospělosti - vlivem zvýšené míry stresu

Sociální následky

- Zhoršení školního prospěchu - jak u oběti, tak u agresora
- Členství v rizikových skupinách
- Narušení mravních a morálních postojů
- Horší využívání vlastních (duševních) schopností - nízké vzdělávací ambice
- Kriminální jednání
- Zvýšené riziko rozvoje dalších sociálně patologických jevů u agresorů v dospělosti - výrazně více konfliktů se zákonem – kriminalita, prohloubení deficitu mravního a duševního vývoje, narušený charakter, antisociální postoje.

PREVENCE ŠIKANY

• Hodnotový rámec školy

Škola je postavena na demokratických principech respektujících identitu a individualitu každého svého člena a odmítá násilí a zneužití moci v jakékoli podobě. Škola podporuje solidaritu a toleranci, vědomí sounáležitosti, podporuje spolupráci, rozvíjí vzájemný respekt. Hodnotový systém školy je pro všechny jasný a srozumitelný a jsou zajištěny podmínky pro jeho aplikaci v praxi.

• Na vytváření bezpečí se podílejí všichni zúčastnění

Na utváření bezpečného prostředí ve škole participuje svým dílem každý účastník výchovně vzdělávacího procesu. Vedení školy jasně určí odpovědnosti a kompetence směrem k řediteli a jeho zástupcům, pedagogům, ostatním zaměstnancům školy, žákům, rodičům a školnímu poradenskému pracovišti (VP a ŠMP), které jsou adekvátní jejich roli a možnostem.

• Škola zajišťuje základní materiální a organizační podmínky

Škola zajišťuje podmínky žákům i pedagogům pro naplňování jejich základních biologických potřeb a pro možnost hájit svou osobní zónu, což je nezbytným předpokladem pro pocit bezpečí jako takový.

• Škola má nastavena pravidla v chování a důsledky za jejich nedodržení

Škola má nastavena jasná pravidla v chování, která platí pro všechny v prostředí školy a jsou specifikována ve školním řádu. Pravidla jsou srozumitelná, krátká, lehce zapamatovatelná. Současně má škola nastaveny důsledky za porušení pravidel u žáků, přičemž rozlišuje závažnost porušení.

Ve vztahu k šikaně škola ve školním řádu jasně deklaruje, které činy a projevy považuje za ohrožující lidskou důstojnost:

Ve třídě jsou nastavena třídní pravidla, která nenahrazují ani nezdvoujují Školní řád, neobsahují tedy již regulace ve Školním řádu obsažené. Třídní pravidla jsou živým nástrojem a trvalým procesem sociálního učení

- **Škola má nastavený systém včasné identifikace varovných signálů**

Pedagogové jsou seznámeni se sociálním klimatem tříd, ve kterých pracují, je zajištěna pravidelná a včasná komunikace mezi ŠMP, TU a celým pedagogickým sborem. Škola podporuje pedagogy, další zaměstnance i žáky, aby si všímali rizikových prvků šikany.

- **Škola spolupracuje s dalšími organizacemi**

Škola má zmapovanou síť pomoci ve svém regionu a navazuje spolupráci s relevantními subjekty, kteří mohou být nápomocni při prevenci šikany a mohli by intervenovat v případě jejího výskytu na školách.

- **Škola zajišťuje podporu pro pedagogy**

Škola zajišťuje podporu a rozvoj pro své pedagogy v podobě kontinuálního plánu dalšího vzdělávání zaměřeného na efektivní strategie řešení problémů, včasný monitoring varovných signálů, rozvíjení kompetencí v třídním managementu atd.

- **Škola zajišťuje podporu pro žáky**

Škola poskytuje žákům pravidelný prostor k reflexi vlastní zkušenosti ve škole, kdy mohou společně s pedagogem (nejčastěji s TU) reflektovat svoji spokojenost ve škole, pocit bezpečí, vztahy ve škole a ve třídě, učit se řešení konfliktů a dalším sociálním dovednostem. K tomu slouží programy specifické primární prevence, komunitní kruhy apod.

- **Škola zajišťuje informovanost**

Každý žák a pedagog je seznámen s tím, co je a co není šikanování, zná možnosti, jak se zachovat ve chvíli, kdy je ohrožován agresory, a především ví, kam se může obrátit o pomoc s vědomím, že mu bude poskytnuta pomoc.

- **Škola dbá na vhodné sestavení třídy**

Důležitým aspektem je vhodné sestavení jednotlivých tříd s ohledem na velikost třídy, na koncentraci žáků se specifickými potřebami a také s ohledem na vztahy mezi jednotlivými žáky.

- **Škola má zpracovány základní dokumenty**

Pravidla, která zahrnují vymezení základních postupů pro zajištění bezpečné školy, má škola popsána ve Školních dokumentech - Školní řád, minimální preventivní program školy, krizový plán školy a preventivní strategii školy.

13 KOMPONENTŮ PROGRAMU PROTI ŠIKANOVÁNÍ (DLE KOLÁŘE)

Následující komponenty v sobě musí Program proti šikanování (dále jen PPŠ) zahrnovat, má-li být úspěšný.

1. Společné vzdělávání pedagogů a supervize odborníků „zvenčí“

Pracovníci školy se průběžně vzdělávají a zájem o vzdělávání v oblasti prevence rizikového chování roste. Supervize probíhá každý měsíc.

2. Vytvoření užšího realizačního týmu v rámci školy

Na řešení šikany se podílejí:

Třídní učitelé, vychovatelky, asistentky pedagoga, osobní asistenti, školní metodik prevence, výchovný poradce a vedení školy.

3. Zmapování skutečné situace ve škole a motivování

4. Společný postup pedagogů i rodičů při řešení případů

šikanování viz krizový plán

5. Prevence v třídnických hodinách

Na naší škole nemáme třídnické hodiny

6. Prevence ve výuce

Pedagogové se soustředí se na rozvoj pozitivních vztahů, umožňují rozvoj spolupráce a zpětnou vazbu. Žáci by měli být otevření skupinové práci, dokázat se vyjadřovat slušně a otevřeně při zpětné vazbě.

7. Prevence ve školním životě mimo výuku (celodenní, víkendové akce,...)

Prevence šikany se uplatňuje rovněž ve volnočasových aktivitách.

8. Účinný ochranný režim (dozory, třídní pravidla.)

Ve třídách individuálně stanovena pravidla, dohled nad žáky o přestávkách – možnost aktivního odpočinku

9. Spolupráce s rodiči

Informovanost rodičů o prospěchu a chování jejich dítěte - konzultace

Společné aktivity rodičů, rodičů a žáků

10. Školní poradenské služby

11. Spolupráce se specializovanými zařízeními – PPP, SPC a OSPOD

12. Pořádání společných sportovních a vědomostních soutěží

13. Průběžné vyhodnocení - evaluace

SPOLUPRÁCE S ODBORNÝMI INSTITUCEMI

- PPP Tábor - Martina Koláře 2118, 390 02 Tábor, telefon: 381 252 851
- Policie ČR Tábor - Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje, Územní odbor Tábor Soběslavská 2763, 390 05 Tábor, telefon: 974 238 230

- Odbor sociálně právní ochrany dítěte (dále jen OSPOD) Tábor - Husovo náměstí 2938, 390 02 Tábor, telefon: 381 486 414

POSTUP ŘEŠENÍ PŘI VÝSKYTU ŠIKANY

- V případě šikany v počátečním stádiu (1., 2., popřípadě 3. stupeň) se šikana řeší v rámci školy - školní metodik prevence (dále jen ŠMP) nebo výchovný poradce (dále jen VP) ve spolupráci s TU a ředitelem školy (dále jen ŘŠ)
- V případě pokročilé či neobvyklé formy šikany (4., 5. stupeň) mají všichni pracovníci školy povinnost zasáhnout ve prospěch oběti. Tuto formu šikany škola řeší v součinnosti s odbornými organizacemi - především s Pedagogicko - psychologickou poradnou (dále jen PPP) a Střediskem výchovné péče (dále jen SVP).

OHLAŠOVACÍ POVINNOST ŠKOLY PŘI VÝSKYTU ŠIKANY

Škola má ohlašovací povinnost v následujících případech:

- **Dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, s ním souvisejících činností a nebo poskytování školských služeb,** má škola povinnost tuto skutečnost oznámit zákonnému zástupci jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí. Tato povinnost vyplývá ze školského zákona (§ 21 odst. 2 školského zákona)
- **Škola ohlašuje orgánu sociálně-právní ochrany dětí** takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný nebo proto, že se ohrožuje svým chováním samo (§ 6, 7 a 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů)
- **Dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na Policii ČR.** Trestní oznámení je možné podat také na státní zastupitelství. Tuto skutečnost oznámí ředitel školy nebo jiná pověřená osoba jakoukoliv formou (písemně, telefonicky, osobně) na Policii ČR, v ideálním případě přímo specialistovi na problematiku mládeže Služby kriminální policie a vyšetřování, jinak na nejbližším obvodním oddělení Policie ČR.

PRVNÍ POMOC U POČÁTEČNÍHO STADIA ŠIKANY

1. Odhad závažnosti, stadia a rozpoznání, zda nejde o neobvyklou formu šikanování
2. Rozhovor s informátory a oběťmi
3. Nalezení vhodných svědků
4. Individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků a konfrontace oběti s agresory);
5. Ochrana oběti
6. Předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru:
 - rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření);
 - rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku);

7. Realizace vhodné metody:

- metoda usmíření;
- metoda vnějšího nátlaku (výchovní pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči);

8. Třídní hodina:

- efekt metody usmíření;
- oznámení potrestání agresorů;

9. Rozhovor s rodiči oběti

10. Třídní schůzka

11. Práce s celou třídou

POKROČILEJŠÍ STÁDIA ŠIKANY

1. *První (alarmující) kroky pomoci*

- zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany
- bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí

2. *Příprava podmínek pro vyšetřování*

- zalarmování pedagogů na poschodí (pavilonu) a informování vedení školy
- zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi
- pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře)
- oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům

3. *Vyšetřování*

- rozhovor s obětí a informátory
- nalezení nejslabších článků, nespolupracujících svědků
- individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky
- rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi)

4. *Náprava*

- metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny

PRAVIDLA PŘI VYŠETŘOVÁNÍ ŠIKANY:

- Upozornit na provádění zápisu
- Nenaléhat, nechat je říct to, co chtějí
- Mít při vyšetřování třetí osobu - proti obvinění ze strany rodičů
- Pokračovat v pomoci a podpoře oběti
- Začátek vyšetřování - nikdy nezačínat agresory

Rozhovor se svědky

- Svědky vyslechnout postupně - pokud se rozcházejí ve výpovědi je možná konfrontace všech svědků,

- Navodit atmosféru podpory a povzbuzení - zajištění jejich bezpečnosti,
- O všem vést zápis

Rozhovor s agresory

Agresor se po rozhovoru nesmí vrátit zpět do třídy!

- Sednout si proti agresorovi, chtít vědět, co všechno dělal, upozornit na zapisování, poté mlčet, nechat mluvit agresora!
- Monolog - nerušit mu jeho prostor, dívat se do očí, vše si zapisovat, nepřerušovat ho, počkat až domluví
- Dialog - doplňující otázky, které jsou kladeny tak, aby se zapletl do vlastních lží, stupňovat citové napětí, nabídka polehčující okolnosti v případě přiznání se, nechat si od něj podepsat zápis
- Pokud se jedná o více agresorů, tento postup zopakovat se všemi agresory. Každého po rozhovoru odvést do jiné místnosti s dozorem
- Konfrontace - všem agresorům naráz oznámit, jak kdo z nich vypovídal. Agresorům oznámit, jak budou postiženi v případě, že oběť znovu napadnou (např. nahlášení případu policii či OSPODu)
- Vždy vypracovat zápis a nechat si ho podepsat!

Rozhovor s obětí

- Vždy na bezpečném místě, sedět vedle sebe jako partneři, bez třetí osoby, bez nátlaku!
- Rozhovor vést ve stylu - „Jak se ti daří“, mluvit o pocitech – „Mám pocit, že se ve třídě necítíš zcela dobře, chceš mi o tom něco říct?“ apod.
- Zajistit ochranu oběti – bezpečný odchod ze školy
- Vypracovat zápis, vše si nechat podepsat!

Jednání s rodiči

- S rodiči agresora a s rodiči oběti jednat vždy odděleně!
- S rodiče oběti: informovat, jak bylo zajištěno zdraví jejich dítěte a sdělit, jak byli agresori potrestáni.
- S rodiče agresora: rodiče agresorů informovat každého zvlášť, sdělit, jak byli potrestáni jejich děti, upozornit je na to, že šikana je závislé chování, nabídnout instituce pro případnou práci s dítětem
- Konstruktivní rozhovor by neměl trvat déle než 45 minut!
- Vypracovat zápis, vše si nechat podepsat!

Situace vyžadující vnější intervenci

Vnější intervence je nezbytná v případě řešení pokročilé, nestandardní šikany či výbuchu skupinového násilí vůči oběti. Vždy vyrozumíme Policii ČR.

Metodický postup

1. Zvládnutí vlastního šoku a bezprostřední záchrana oběti
2. Domluva vedení školy a pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování

3. Zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi
4. Pokračující pomoc a podpora oběti
5. Nahlášení Policii ČR
6. Vlastní vyšetřování Policie ČR
7. Vyvození důsledků stanovených ve Školním řádu školy
8. Informování zákonných zástupců

Při řešení by se škola měla vyvarovat těchto nevhodných postupů:

- Přehlížení, bagatelizací agresivního nebo násilného chování
- Odkazování na to, aby si oběť svoji situaci řešila sama, „postavila se jí“
- Nucení žáků, aby veřejně řekli, co viděli nebo se veřejně ihned na místě omlouvali
- Vedení rozhovoru s žákem o situaci před ostatními žáky, vedení rozhovorů žáků zapojených do šikany společně
- Nedostatečného vyhodnocení závažnosti problému a z toho plynoucí volby neadekvátních postupů nebo nepřiměřeného trestu
- Emotivního řešení problému (k řešení problému je třeba přistupovat věcně)
- Agresivního řešení problému (např. násilím)
- Příliš autoritativního řešení (např. zastrašováním nebo vyhrožováním), což může vést spíše ke zhoršení situace, případně ke skrytějším formám šikany, nebo i k jinému rizikovému jednání
- Předjímání recidivy útočníka
- Řešení i méně závažného rizikového chování v součinnosti s policií (zbytečná kriminalizace útočníka)
- Automatického obviňování oběti (sekundární viktimizace)
- Vyhýbání se problematickým aktivitám jako zdrojům budoucí šikany.

NÁPRAVNÁ OPATŘENÍ

Stále pracovat s agresorem - jeho náhled na jeho chování, motivy, rodinné prostředí. V případě potřeby mu zprostředkovat péči PPP, SVP nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

Pro potrestání agresorů se používají následující běžná nápravná opatření: napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele a snížení známky z chování, podmíněné vyloučení a vyloučení ze školy - nelze použít v případě žáka, který plní povinnou školní docházku

- umožnění individuálního výchovného plánu agresora;
- převedení do jiné třídy, pracovní či výchovné skupiny (je třeba individuálně posoudit efektivitu tohoto opatření, aby nedošlo k přesunutí šikany do nového prostředí a podmínky)
- vyloučení ze školy při mimořádně závažné šikaně a opakované šikaně po rozhodnutí preventivního týmu – nelze použít v případě žáka, který plní povinnou školní docházku;
- doporučení rodičům, aby spolupracovali s ambulantním střediskem výchovné péče nebo umístili žáka do pobytového oddělení střediska výchovné péče;

- podání návrhu orgánu sociálně-právní ochrany dětí k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

SPOLUPRÁCE S RODIČI

- Je nutné předem informovat rodiče o tom, co dělat v případě, když se dozví o šikanování – na začátku školního roku seznámení rodičů s krizovým plánem školy – programem proti šikanování
- Pokud rodiče informují školu o podezření na šikanování, je za vyšetření záležitosti odpovědný ředitel školy.
- Pokud rodič požádá o pomoc ohledně šikany svého dítěte – nereaguje pedagog obranně a nedůvěřivě. Nevyjadřuje pochybnosti, nechápe prosbu rodičů jako stížnost. Nepodceňuje situaci. Je nutné rodiče v klidu vyslechnout, nechat vymluvit, nepoučovat, aktivně naslouchat. Je potřeba se umět zeptat na důležité informace. Podezření nebo tvrzení rodičů, že je jejich dítě šikanováno, se nesmí nikdy podcenit a je potřeba účinně a bezpečně situaci bezodkladně prošetřit.
- Při nápravě šikanování je potřebná spolupráce vedení školy nebo školského zařízení, školního metodika prevence a dalších pedagogických pracovníků jak s rodinou oběti, tak i s rodinou agresora.
- Škola nezve rodiče protagonistů šikany do školy, když ještě šikana není vyšetřena.
- Škola rodiče vždy informuje o zjištěních a závěrech šetření
- Při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací.

OCHRANA DĚTÍ PŘED ŠIKANOU V PŘEDŠKOLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

Už i v mateřské škole se vyskytují prvky šikany a spíše zárodečná stadia tohoto destruktivního fenoménu. Nicméně skrytá a neléčená počáteční šikana působí i zde velké škody a trápení jak pro děti, tak rodiče a pedagogy.

Škola musí zabezpečit minimální požadavky na ochranu dětí před šikanou. Po odborném a bezpečném rozkrytí šikany pedagog zvolí podle situace vhodný způsob nápravy, např.:

- **Rozhovor s dítětem, které ubližuje** - pedagog využije opatření, která v MŠ fungují, např. srozumitelně sdělí dítěti, že porušilo stanovená pravidla, vede jej v sociálně žádoucích projevech, navrhuje a ukazuje mu adekvátní varianty v projevech chování; samozřejmě, jakmile je to možné, ocení jeho zlepšení;
- **Zavedení ochranného režimu oběti** - v počátku pro jistotu MŠ nastaví přísnější dozor; v některých komplikovanějších případech oběť a útočníka v rámci možností od sebe oddělí; není vhodné konfrontovat agresora s obětí;
- **Práce se skupinou** - MŠ využije intervenční program, v němž žáci získávají žádoucí vzory chování a zároveň se mohou „dotknout“ pocitů toho, komu je ubližováno; vhodné jsou činnosti podporující spolupráci, při nichž nejsou vítězové a poražení; využít se dají rovněž pohádky či příběhy a jejich dramatizace;

- **Rozhovor se zákonnými zástupci dítěte agresora** - proběhne až tehdy, když je situace zmapovaná; důležitá je maximální snaha získat je pro spolupráci; nejbezpečnější je, když rozhovor provede pracovník MŠ; rozhovor rodičů oběti s rodiči agresora je velmi rizikový.

Škola může zvolit i kombinaci výše uvedených metod.

3. POSTUP ŘEŠENÍ PŘI VÝSKYTU AGRESE VE ŠKOLE

Vymezení

Verbální agrese na školách je velmi častým jevem. Je především nutné jednoznačně a jasně deklarovat nesouhlas a takové chování odmítnout. Žáci budou mluvit tak hrubě, jak jim to okolí dovolí a je nutné, aby si byli vědomi toho, že se jedná o nepřijatelné chování a měli tedy potřebu vulgární mluvu na veřejnosti skrývat. Řeč je natolik spjata s myšlením, že velkorysá společenská tolerance užívání nejhrubších výrazů s sebou nutně nese i hrubé chování.

Metodika řešení problému

Stanovit ve třídě obecná pravidla soužití, jako vyjádření morálních hodnot. Tato pravidla tvořit společně se žáky a jasně v nich deklarovat požadavek slušného mluvení a chování. Mladší děti trpělivě opravovat a dávat jasně najevo, že veřejné užívání hrubých výrazů není ve škole přípustné a společensky nevhodné.

Primární prevence - posilováním dobrých vztahů ve třídě i ve škole, podporou zdravého klima ve třídách, ve škole, podporou spolupráce mezi žáky a posilováním vědomí sounáležitosti mezi žáky. Pokud žákovo chování a jednání ohrožuje bezpečnost a zdraví jeho, ostatních žáků, vyučujících, zaměstnanců školy jiných osob, je škola povinna uvědomit zákonného zástupce případně doporučit odbornou péči. Dle konkrétních okolností je třeba přivolat i OSPOD či orgán Policie ČR apod.

Fyzická agrese viz Program proti šikanování.

4. POSTUP PŘI ZJIŠTĚNÍ ŠIKANY ZAMĚŘENÉ NA UČITELE

Vymezení

Šikana zaměřená na učitele ze strany žáků je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí a žák se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele.

Metodika řešení problému:

1. Učitel nesmí zůstat v situaci sám, ale vyhledá pomoc kolegy, metodika prevence nebo ředitele školy.
2. V případě bezprostředního ohrožení učitele žákem odejde učitel ze třídy a zajistí dohled nad žáky - požádá o pomoc vedení školy nebo jiného kolegu.
3. Škola zajistí bezpečí pro šikanovaného pedagoga.
4. Pokud to vyžaduje situace, škola izoluje agresora, aby neohrožil jiné žáky.

5. Metodik prevence společně s další osobou (ředitelka školy, zástupkyně školy, výchovná poradkyně nebo třídní učitel) individuálně pohovoří se svědky a agresory.
6. Na základě zjištěných informací posoudí preventivní tým, zda se jedná o šikanu a jaký je stupeň její závažnosti.
7. Podle stupně závažnosti požádá škola o pomoc odborníky, vedení školy po dohodě s učitelem oznámí věc Policii ČR.
8. Ředitel školy informuje pedagogický sbor, který musí spolupracovat při řešení šikany a poskytnout učiteli podporu.
9. Škola individuálně pozve rodiče agresorů. Seznámí je se situací, sdělí jim navrhovaná opatření a požádá je o spolupráci.
10. Učitel, který byl vystaven traumatickému zážitku, musí mít dostatek času na zpracování šoku. V případě potřeby požádá o pomoc – kolegy, vedení školy, přátele, rodinu, případně vyhledá odbornou pomoc.
11. Škola zajistí posouzení sociálních vztahů ve třídě, kde se šikana udála a na základě výsledků nastaví odpovídající řešení.
12. Pro třídu, ve které se šikana udála, zajistí škola intervenční program k řešení šikany za účelem znovunastavení bezpečí ve třídě.
13. V případě, že je učitel nespokojený s řešením situace ze strany vedení školy, může se obrátit na příslušný inspektorát práce.

5. POSTUP ŘEŠENÍ PŘI VÝSKYTU KYBERŠIKANY

Vymezení

Kyberšikana je definována jako zneužití informačních komunikačních technologií, zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit či ublížit mu. Jedná se především o útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých a nepravdivých materiálů na internetové stránky či sociální sítě. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť ohrožována útočníkem nebo útočnický.

Předpona kyber- značí prostředí, ve kterém se šikana odehrává, tedy kybernetický prostor počítačů, internetu a mobilních telefonů. Kyberšikana může samozřejmě probíhat i přes jiné technické komunikační prostředky (MP č. j.24 246/2008-6).

Šikana bývá nejčastěji řešena podle ustanovení zákona č.40/2009 Sb., trestního zákona, a to jako např.: trestní čin omezování osobní svobody, vydírání, vzbuzení důvodné obavy nebo poškozování cizí věci.

Zákaz natáčení, fotografování a zveřejňování snímků bez souhlasu dotčené osoby (zákon č.40/1964 Sb., občanský zákoník §12-13)

Při vyučování je zakázáno používat mobilní telefony. Je zakázáno pořizovat zvukové záznamy a videozáznamy v době vyučování i o přestávkách ve všech prostorách školy.

Metodika řešení problému

1. Zajistit ochranu oběti - kontaktovat operátora mobilní sítě apod.

2. Zajistit důkazy s podporou kolegy, který se zabývá informačními technologiemi
3. Informovat vedení školy
4. Vyšetřit všechny souvislosti
5. Provést zápis
6. Informovat a poučit zákonné zástupce - oběti, tak kyberagresora (zásady jako u běžné šikany)
7. Spolupracovat s Policií ČR, OSPODem a odborníkem na informační technologie
8. Vyvodit sankce stanovené Školním řádem školy
9. Zvážit možnost zajištění vhodného preventivního programu pro třídní kolektiv

6. POSTUP ŘEŠENÍ PŘI VÝSKYTU ZÁŠKOLÁCTVÍ

Vymezení

Školní docházka je v ČR ze zákona povinná po dobu devíti školních roků. Začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku (zákon č.561/2004 Sb., § 36, odst. 1.).

Žáci a studenti jsou povinni řádně docházet do školy nebo školského zařízení a řádně se vzdělávat (zákon č.561/2004 Sb., § 22, odst. 1.)

Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni zajistit, aby žák docházel řádně do školy nebo školského zařízení (zákon č.561/2004 Sb., § 22, odst. 3.).

Přestupku se dopustí ten, kdo zanedbává péči o povinnou školní docházku žáka (zákon č.200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, § 31, odst. 2.).

Zákon 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, § 6 a 10, MP k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č. j. 10 194/2002-14 /

Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni dokládat důvody nepřítomnosti dítěte a žáka ve vyučování v souladu s podmínkami, které stanoví Školní řád.

Metodika řešení problému

1. Školní docházku eviduje třídní učitel.
2. Všechny absence žáka písemně omlouvají zákonní zástupci do žákovských knížek na omluvný list dle Školního řádu.
3. V případě pochybností nad absencí žáka, může třídní učitel vyžadovat lékařské potvrzení o nepřítomnosti žáka.
4. V případě prokázaných neomluvených absencí bude škola postupovat podle ustanovení zákona ČNR o přestupcích (č. 200/1990 Sb.), popř. využije dalších možností platné legislativy 5. V případě opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku následuje hlášení o zanedbání školní docházky Policii ČR (trestní zákoník zákon č.40/2009 Sb., Část druhá Hlava IV– Trestné činy proti rodině a dětem).

7. POSTUP ŘEŠENÍ PŘI NÁLEZU ALKOHOLU

Vymezení

Prodej nebo podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let je zakázáno. Zakázáno je rovněž osobám mladším 18 let alkohol nabízet, a nebo je v konzumaci podporovat. Je zakázáno užívání alkoholu v prostorách školy, v době školního vyučování a na všech školních akcích. Do školy je přísně zakázán vstup žákům pod vlivem alkoholu (zákon č.379/2005 Sb., §11,12 – úprava zákonem č.305/ 2009 Sb.).

Pokud je známo, kde dítě k alkoholu přišlo, je možno učinit příslušné oznámení na Policii ČR, neboť prodej, podávání nebo jiné umožňování požívání alkoholu dětem do 18 let zákon zakazuje (zákon č.37/1989 Sb., §4). Do školy je přísně zakázán vstup žákům pod vlivem alkoholu. Žáci školy mají přísný zákaz nošení, držení, distribuce a zneužívání návykových látek v areálu školy a na akcích pořádaných školou.

Metodika řešení problému

V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto:

1. Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.
2. O nález ihned uvědomí vedení školy.
3. Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.
4. Zpracují stručný záznam o události.

V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka alkohol, postupují takto:

1. Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
2. O nález ihned uvědomí vedení školy.
3. O nález sepiší stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen - datum, místo, čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše žák, u kterého byl alkohol nalezen nebo žák, který jej odevzdal. V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy. O nález vyrozumí zákonného zástupce žáka, a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i OSPOD, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností.
4. Pokud žák uvede, že alkohol zakoupil v obchodě, je na místě vyrozumět Policii ČR, že dochází k prodeji alkoholu dětem, aby bylo provedeno šetření. V případě, že žák uvede, že alkohol vzal doma, je nutné toto probrat se zákonnými zástupci. Pokud by se situace opakovala, je vhodné věc oznámit OSPODu.
5. V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu lékaři, který se v tomto případě přizve.

8. POSTUP ŘEŠENÍ PŘI KONZUMACI ALKOHOLU

Metodika řešení problému

V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy, v době školního vyučování, či v rámci akcí pořádaných školou:

1. Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
2. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli není v nějakém nebezpečí.
3. V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou předlékařskou první pomoc pro intoxikaci alkoholem, při ohrožení života či zdraví se neprodleně volá zdravotnická záchranná služba 155.
4. Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy: o události je sepsán stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho má alkohol), který založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
5. V případě, že žákův stav nedovolí pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole. Se zákonným zástupcem, je nutné následně řešit, kde dítě alkohol vzalo a proč ho konzumuje ve škole.
6. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně- právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností vyžadovat pomoc.
7. Zákonnému zástupci sdělí škola skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky.
8. Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte a Policii ČR. Oznamovacím místem je příslušný odbor obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte. V takovém případě si zákonný zástupce odvede žáka. Následné vyučovací hodiny, žák nemá omluveny.
9. Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.
10. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů. Když žák nabízí ve škole alkohol ostatním žákům, tímto se dopouští přestupku. Pokud by podal alkohol jinému žákovi ve větší míře, opakovaně nebo sice v malém množství, ale velkému počtu dětí najednou, je na místě přivolat Policii ČR a vyrozumět zákonného zástupce žáka. Pokud je ohrožen život a zdraví dětí, je nutné zavolat zdravotnickou záchrannou službu. Je zde i oznamovací povinnost na OSPOD. O události sepsí pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.
11. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

9. POSTUP ŘEŠENÍ PŘI ZJIŠTĚNÍ KOUŘENÍ V AREÁLU ŠKOLY, V DOBĚ VYUČOVÁNÍ A NA AKCÍCH ŠKOLY

Vymezení

Prodávat tabákové výrobky osobám mladším 18 let se zakazuje (zákon č.379/2005, Sb. §6 - úprava zákonem č.305/2009 Sb.).

Jakmile tedy osoba mladší 18 let kouří, někdo zákon porušil a měl by za to nést odpovědnost. Je to posuzováno jako vedení života nemravného a zahálčivého. Na děti, které ho vedou, se vztahuje sociálně právní ochrana (zákon č.359/1999 Sb., § 6).

Zakazuje se kouřit a používat elektronických cigaret ve vnějších i vnitřních prostorách všech typů škol a školských zařízeních (zákon č. 65/2017 Sb. § 8).

Kouřit v prostorách školy nesmí žádné osoby a není možné ani zřizovat kuřárny nebo místa pro kouření vyhrazená. Prostor školy je označen viditelným textem doplněným grafickou značkou zákazu kouření. Takto jsou označeny vnitřní i vnější prostory.

Zakazuje se nošení, držení, distribuce a zneužívání návykových látek v areálu školy a na akcích pořádaných školou.

Metodika řešení problému

V případě, kdy je žák přistižen při kouření tabákových výrobků (včetně elektronické cigarety a jejích komponent) v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí pořádaných školou:

- 1.Tabákový výrobek, nesmí pedagogický pracovník bez souhlasu žáka zabavit, ale vyzve žáka k vydání tabákového výrobku. Nebo volně položené tabákové výrobky odstraní s dosahu žáků. Pedagogický pracovník nesmí žáky prohledávat.
2. Pedagogický pracovník dále postupuje podle školního řádu školy: o události si vyhotoví stručný záznam s vyjádřením žáka, (zejména odkud, od koho má tabákový výrobek), který založí školní metodik prevence do své agendy.
3. Pedagogický pracovník o této skutečnosti informuje zákonné zástupce žáka. Pokud tabákové výrobky zabaví, předá je oproti podpisu zákonným zástupcům (tento dokument školní metodik prevence přiloží k zápisu o zajištění tabákového výrobku).
4. V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán-sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.
5. Z konzumace tabákových výrobků ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem.
6. V případě, že žáci kouří mimo prostory školy a mimo plnění povinné školní docházky, pedagogický pracovník neuděluje výchovná opatření, ale může informovat zákonné zástupce či provést intervenci u konkrétního žáka.

10. POSTUP ŘEŠENÍ PŘI ZJIŠTĚNÍ KONZUMACE OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK

Vymezení

Všem osobám je v prostorách školy zakázáno užívat návykové látky, ve škole s nimi manipulovat. Požívání omamných a psychotropních látek (dále jen „OPL“) osobami mladšími 18 let je v České republice považováno za nebezpečné chování. Každý, kdo se ho dopouští, má nárok na pomoc

OSPODu. Do školy a na akce pořádané školou je přísně zakázán vstup Žákům pod vlivem OPL a alkoholu.

Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 trestního zákoníku (zákon č.40/2009 Sb.) a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání.

Metodický postup řešení

V případě, kdy je Žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí pořádaných školou:

1. Návykovou látku je třeba Žákovi odebrat a zajistit ji, za přítomnosti další osoby, aby nemohl v konzumaci pokračovat. K tomuto slouží obálka - Žák vloží NL do obálky za přítomnosti svědka. Obálku pedagogický pracovník zalepí a přes přelep ji podepíše, obálku podepíše i svědek, jehož podpisem se zajistí objektivita úkonu.
2. Podle závažnosti momentálního stavu Žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli Žák není ohrožen nějakým nebezpečím.
3. V případě, kdy je Žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
4. Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Především sepíše o události stručný záznam (viz formulář příloha č. 7) za přítomnosti svědka a vyrozumí vedení školy.
5. V případě, že Žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si Žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
6. Zákonnému zástupci škola oznámí skutečnost, že Žák konzumoval OPL ve škole, i v případě, že je schopen výuky. Školní metodik prevence poskytne Žákovi i jeho zákonným zástupcům informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
7. Z konzumace OPL ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný především sobě, a jeho jednání z právního hlediska není významně škodlivé, jedná se o přestupkové jednání a nevztahuje se na něj oznamovací povinnost. Distributor se vždy dopouští jednání, které má znaky trestného činu a vztahuje se na ní oznamovací povinnost. Distribuce je trestným činem, užívání OPL je hrubým porušením školního řádu.
8. Prokazatelné navádění jiných Žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za vysoce rizikové a může naplňovat podezření z trestného činu. Nevztahuje se na něj, ale oznamovací povinnost podle trestního zákoníku.
9. V případě podezření na intoxikaci, nemůže pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost OPL. Oprávnění k takovému testování mají pouze speciální subjekty, kterým to ukládá zákon – Policie ČR, Vojenská policie, občanský zaměstnanec Vězeňské služby, strážník obecní policie, nebo osoba pověřená kontrolou podle jiného právního předpisu.

11. POSTUP ŘEŠENÍ PŘI NÁLEZU OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY VE ŠKOLE

Vymezení

Všem osobám je v prostorách školy zakázáno užívat návykové látky, ve škole s nimi manipulovat. Požívání omamných a psychotropních látek (dále jen „OPL“) osobami mladšími 18 let je v České republice považováno za nebezpečné chování. Každý, kdo se ho dopouští, má nárok na pomoc OSPODu.

Distribuce dle § 187 trestního zákona a šíření OPL dle § 188 trestního zákona je v ČR zakázána a takové jednání je trestným činem nebo proviněním. Škola je povinná v takovém případě takový trestný čin přerušit a učinit tak v každém případě včasným oznámením věci Policii ČR.

Metodika řešení problému

V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

1. Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury, neochutnávají, nečichají a nepřesypávají ji.
2. O nález ihned uvědomí vedení školy a Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění látky.
3. V případě časové překážky na straně policie se postupuje takto: pedagogický pracovník za přítomnosti dalšího pracovníka školy s použitím gumových rukavic vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nález. Obálku přelepí. Přelep, opatří razítkem školy a svým podpisem a takto ji vloží do školního trezoru. Následně je zajištěná látka předána Policii ČR.

V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

1. Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
2. O nález ihned uvědomí vedení školy.
3. O nález sepiší stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu.
4. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo jeho zástupce.
5. O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce žáka.
6. V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, lékaři, který je přivolán. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady jedů jsou známy protijedy. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

V případě, kdy pracovníci školy mají podezření, že některý z žáků má nějakou OPL u sebe, postupují takto:

1. Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
2. Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonstatují s ní další postup a informují zákonného zástupce žáka.
3. Žáka izolují od ostatních a do příjezdu Policie ČR je nutné mít ho pod dohledem. U žáka se v žádném případě nedělá osobní prohlídka nebo prohlídka jeho věcí.

V případě, kdy pracovníci školy mají podezření na distribuci OPL ve škole, postupují takto.

1. Vždy vyrozumí Policii ČR, vzhledem k tomu, že se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.

12. POSTUP PŘI PODEZŘENÍ NA NETOLISMUS

Vymezení

Jedná se o závislosti na tzv. virtuálních drogách, mezi které se řadí: počítačové hry, sociální sítě, internetové služby (např. různé formy chatu), virální videa, mobilní telefony, televize aj. Legislativní rámec vztahující se konkrétně k netolismu neexistuje.

Příznaky netolismu:

Méně vykonané práce, pocit prázdnoty, když není člověk u počítače, ztráta kontroly nad časem stráveným u počítače, brzké vstávání k počítači nebo ponocování u počítače, rostoucí nervozita a neklid, když člověk delší dobu nemůže hrát, přemýšlení o počítači, když ho člověk zrovna nepoužívá, kradení peněz na nákup her, stále více a více času potřebného k uspokojení ze hry, zkreslování, zatajování informací o své závislosti, hraní kvůli úniku od osobních problémů, narušené vztahy s rodinou, zanedbávání učení, ztráta zájmu o dřívější aktivity, zájmy a přátele, zhoršující se školní výsledky.

Primární prevence

Základem prevence je kvalifikované pozorování pedagoga, které může poukázat na více typů rizikového chování. Určitými znaky může být např.: narušení vztahů, zhoršení prospěchu (žákovi nezbývá čas na učení), únava (hraje dlouho do noci), ztráta kamarádů (vymění je za virtuální), nervozita, náhlé změny v chování, zvýšení agresivity (spojené především s nemožností být on-line).

Metodika řešení problému:

Zásadní pro možnost poskytnutí pomoci je vytvoření důvěryhodného vztahu mezi školou a rodiči /zákonnými zástupci dítěte. Je možné spolupracovat také s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, odbornými zdravotnickými zařízeními či nestátními organizacemi orientovanými na danou problematiku.

Pedagogové by měli:

1. Zprostředkovat kontakty na odborná zařízení.
2. Podpořit žáka při řešení obtížných situací (pedagogicko-psychologické poradny, středisko výchovné péče, nestátní organizace zabývající se prevencí netolismu).

13. POSTUP PŘI ZJIŠTĚNÍ PATOLOGICKÉHO HRÁČSTVÍ - GAMBLING

Vymezení:

Gamblerství spočívá v častých opakovaných epizodách hazardní hry. Hazardní hra začíná ovládat život postiženého na úkor materiálních, rodinných a pracovních hodnot. Nejčastěji automaty, kasina, karetní hry, stírací losy, sportovní sázky apod. děti a mládež - automaty a sportovní sázení, pro starších je to ruleta a hraní v kasinech

Znaky:

1. čas strávený hraním narůstá,
2. časté jsou návštěvy heren,
3. člověk nedokáže s hrou přestat,
4. neodůvodněný optimismus,
5. zvyšování sázek,
6. delší čas věnovaný hře.
7. dítě má neomluvené hodiny ve škole, zanedbává školu a své povinnosti.
8. narůstání dluhy, půjčování si, problémy s vyrovnáváním dluhů
9. lži, krádeže, podvody
10. deprese a časté myšlenky na sebevraždu a sebevražedné pokusy.

Metodika řešení problému:

1. Promluvit si s dítětem.
2. Kontaktovat rodiče – nabídnout kontakty na odborníky.
3. Pokud rodiče nespolupracují, kontaktovat OSPOD.

14. POSTUP ŘEŠENÍ PŘI ZJIŠTĚNÍ KRÁDEŽE

Vymezení

Do školy se nedoporučuje žákům nosit cenné věci. Hodinky, šperky apod. mají žáci stále u sebe, pokud je musí odložit (např. hodině tělesné výchovy), odloží je na určené místo. Doporučuje se neodkládat peníze v hotovosti a osobní cenné věci volně na lavicích a na stolech.

Zjistí-li žák ztrátu osobní věci, je povinen tuto skutečnost neprodleně nahlásit vyučujícímu, nebo třídnímu učiteli. Žáci dbají na dostatečné zajištění svých věcí. Ztráty z neuzamčených místností pojišťovna nehradí.

Metodika řešení problému

1. O události pořídít záznam na základě výpovědi poškozeného a zúčastněných
2. Pokusit se situaci vyšetřit – pohotové jednání
3. Projednání přestupku
4. Oznámení zákonným zástupcům
5. Poučit poškozeného žáka a zákonného zástupce o možnosti informovat Policii ČR
6. Jedná-li se o úmyslné zcizení, poškození nebo zničení věci – hlásit toto Policii ČR (hranice 5000,-Kč – trestní zákoník)

7. Jedná-li se o opakované jednání a výchovná opatření nemají žádný účinek – hlásit toto OSPODu

15. POSTUP ŘEŠENÍ PŘI ZJIŠTĚNÍ VANDALISMU

Vymezení

Žák nepoškozuje majetek školy a spolužáků - případné škody nahradí. Žák šetrně zachází se svěřenými učebnicemi, knihami a učebnicemi zapůjčenými ze školní knihovny, školními potřebami a školním majetkem. Každé svévolné poškození nebo zničení majetku školy, žáků, učitelů nebo jiných osob hradí v plném rozsahu rodiče žáka, který poškození způsobil.

Metodika řešení problému

1. Vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka
2. Informovat zákonného zástupce a domluvit způsob náhrady škody
3. Při opakovaném jednání a při neúčinnosti výchovných opatření informovat OSPOD

V případě, že nedojde mezi školou a zákonným zástupcem k dohodě o náhradě škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

16. POSTUP ŘEŠENÍ PŘI PODEZŘENÍ NA EXTRÉMISMUS, RASISMUS, XENOFÓBII A ANTISEMITISMUS

Vymezení

Za extremistické chování lze považovat takové, které je vědomě konáno ve prospěch politických, náboženských a etnických hnutí a ideologií, která směřují proti základům demokratického ústavního státu. U studentů/žáků se zpravidla jedná pouze o dílčí postoje a formy podpory, které mají často pouze slabý ideologický základ.

Za rasistické chování lze považovat takové, které na základě přisouzení psychických a mentálních schopností a dovedností skupinám definovaným podle biologického, rasového či národnostního původu příslušníky těchto skupin nepřiměřeně nebo negativně hodnotí a případně (ve formě „tvrdého rasismu“) je i poškozuje.

Za xenofobní chování lze považovat takové, které na základě subjektivně stanovených prvků cizosti (jinakosti) vyvolává obavy ze subjektů, které jsou jako cizí pojímány a v krajních případech může vést k jejich poškozování, což vyvolává protireakci.

Za antisemitské jednání lze považovat takové, které poškozuje objekt židovského charakteru kvůli tomu, že tomuto objektu přisuzuje určité negativní vlastnosti či symbolický význam na základě subjektivní percepce židovství.

Výskyt politického extremismu a antisemitismu je pravděpodobný především u starších žáků školního věku (cca od 12-13 let) a především pak studentů a učňů na středním stupni.

Primitivní rasistické a xenofobní postoje se mohou vyskytnout i u dětí předškolního a raně školního věku, ať již jako důsledek rodinné výchovy a vlivu okolí nebo pod vlivem bezprostřední situace a reakcí spolužáků.

Rizikové typy chování žáků:

Verbální a fyzické napadání spolužáků, zaměstnanců či návštěvníků školy kvůli jejich politickému či náboženskému přesvědčení a nebo rasovému, národnostnímu, etnickému či třídnímu původu.

Agitace ve prospěch extremistických hnutí na půdě školy a snaha o získání nových stoupenců mezi vrstevníky (včetně možnosti vytváření extremistických part a skupin ve škole); Využívání školního vzdělání a výcviku k nabytí znalostí, dovedností a schopností pro bezprostřední využití v extremistické scéně (návuk bojových umění v kroužcích sebeobrany apod.);

Využití školních prostor, zařízení a přístrojů ve prospěch extremismu (např. využití školních počítačů a serverů k tvorbě a umístění extremistických internetových stránek);

Zanedbávání školních povinností kvůli volnočasovým extremistickým aktivitám mimo školu (škála mimoškolních extremistických aktivit je široká).

Metodika řešení problému

1. Je třeba zjistit hloubku extremistického přesvědčení u jednotlivců, případně vazby na extremistickou skupinu mimo školu. Zároveň je třeba zjistit rozšíření uvedených postojů v kolektivu, třídě, škole.
2. Je třeba okamžitě a razantně vystoupit proti projevům intolerance mezi žáky.
3. V případě zjištění hlouběji zakotvených postojů (opakované verbální či vizuální projevy s možným extremistickým podtextem, účast žáka v extremistické partě, užití násilí s extremistickým podtextem) informujeme rodiče a nabízíme jim spolupráci.
4. V případě závažných projevů (především násilných) informujeme Policii ČR (podezření na promyšlenou a extrémisticky, rasisticky, xenofobně nebo antisemitsky motivovanou činnost a na takto motivované vážnější formy násilí).
5. Ve výuce se zaměříme na výuku této problematiky, pozveme experty k diskuzi se žáky.

Primární prevence - Žákům je třeba zprostředkovávat demokratické hodnoty a principy lidských práv a tolerance. Také s nimi hovoříme o extremismu o negativních spojeních s minulostí a současností extremismu, rasismu, xenofobie a antisemitismu a možnostech sankcí za projevy extremismu a souvisejících jevů.

Vzhledem k závažnosti tohoto tématu třídní učitel neprodleně:

1. Zajistí bezpečnost případné oběti,
2. Dále oznámí skutečnost zákonným zástupcům agresora i oběti a postupuje dle preventivního plánu proti šikaně, popř. informuje Policii ČR dle závažnosti situace a případnému ohrožení bezpečí oběti.

17. POSTUP ŘEŠENÍ PŘI ZJIŠTĚNÍ SEXUÁLNĚ RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ

Vymezení

Sexuální rizikové chování souborem projevů chování, které doprovázejí sexuální aktivity a současně vykazují pro jedince rizika v různých oblastech (zdravotní, sociální atd.). K rizikovému sexuálnímu chování patří předčasný začátek pohlavního života (do této skupiny řadíme také zvýšenou konzumaci pornografie před 15. rokem života), vysoká frekvence pohlavních styků, náhodné známosti, promiskuita, prostituční chování, prezentování vlastních explicitně erotických materiálů na internetu, krvavé sexuální praktiky, vaginální, anální a orální styk bez použití kondomu mimo dlouhodobé partnerství, kde se předpokládá věrnost partnerů.

V širším slova smyslu se k rizikovému sexuálnímu chování pojí i další faktory, například asociální chování, agresivita, nadužívání alkoholu a drog. Výskyt pohlavních chorob je do značné míry indikátorem společenských a výchovných jevů. V prevenci je nutné vycházet z epidemiologie STD (Sexually Transmitted Disease = Sexuálně přenosné choroby) a HIV v dané geografické oblasti a kulturního a sociálního prostředí cílové skupiny.

U dětí a dospívajících mohou na rizikovost upozornit jednak nevhodné sexuální projevy, jakými jsou například nutková masturbace nebo atypický sexuální vývoj (je potřeba je odlišit od projevů normální sexuální zvědavosti, experimentace s vlastním tělem i tělem druhých dětí), jednak projevy nesexuální, které se následně mohou rozvinout až do sexuální deviace. U chlapců může docházet k nárůstu fyzické agrese, u dívek spíše k sebepoškozování. Na riziko sexuálního rizikového chování nás může upozornit tzv. „**triáda symptomů**“: noční pomočování i po 12 roce života, krutost ke zvířatům a žhářství.

Prevence:

Motivovat žáky k vytvoření zdravých postojů v této oblasti

Osvojit odpovědné chování, rozhodování a komunikaci v situacích souvisejících se sexuálním zdravím.

Upozorňovat na nebezpečí, které hrozí z hlediska celospolečenského v souvislosti s využíváním internetu, s komercializací sexu, sexuálním zneužíváním, zvyšujícím se počtu výskytu pohlavně přenosných chorob, nárůstu počtu HIV pozitivních a rozmáhání homofobie.

K sexuální výchově přistupujeme systematicky, jelikož se jedná o dlouhodobé, záměrné, cílevědomé působení na žáka.

Metodika řešení problému

Existují tři základní ukazatele, kdy lze sexuální chování pokládat za škodlivé a kdy by měl učitel zasáhnout:

1. pokud ho dítě neprovádí v soukromí,
2. pokud vznikne podezření, že při něm nějak zraňuje sebe nebo někoho dalšího;
3. pokud se ze sexuálního chování stane nutkové chování (to znamená, že tomuto chování dítě věnuje tolik prostoru, že zanedbává svoje běžné povinnosti, hygienu, přátele, učení a podobně).

Situace se řeší v tomto pořadí:

1. třídní učitel

2. Školní metodik prevence, výchovný poradce
3. vedení školy
4. zákonní zástupci Žáka, Žáci
5. OSPOD
6. další odborník (psycholog, sexuolog, psychoterapeut).

V případě, že se jedná o patologii rodiny, je vhodné doporučit psychoterapeutickou pomoc. Dospělý je povinen chránit a prosazovat nejlepší zájem dítěte. Zjištěné násilí páchané na dítěti (i sexuální) je povinen hlásit Orgánům sociálně-právní ochrany dítěte (OSPOD) nebo na Policii ČR.

18. POSTUP PŘI ZJIŠTĚNÍ HOMOFÓBIE

Vymezení:

Základní právní normou, které se dotýká homofobie je Zákon č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů (antidiskriminační zákon). Tento zákon výslovně zakazuje diskriminaci na základě sexuální orientace (týká se homosexuálních a bisexuálních lidí) i na diskriminaci na základě pohlavní identifikace (týká se zejména transsexuálních osob) včetně diskriminace v „přístupu ke vzdělání a jeho poskytování“.

Homofobie v nejširším slova smyslu zahrnuje postoje a chování vyjadřující nepřátelství vůči lidem s menšinovou sexuální orientací či pohlavní identitou, respektive vůči lidem, kteří vybočují z běžných genderových norem. V užším slova smyslu se jedná pouze o postoje a jednání negativně namířené vůči homosexuálním lidem. Pro podobné jevy ve vztahu k lidem bisexuálním se někdy používá separátní termín bifobie, zatímco v případě nenávisti vůči lidem transsexuálním se mluví o transfobii, avšak tyto termíny nejsou v českém jazykovém prostředí příliš rozšířené. Ačkoliv se tyto tři jevy v některých detailech odlišují, jejich kořeny a projevy jsou velmi podobné.

Toto rizikové chování souvisí s dvěma dalšími problémovými oblastmi, kterými jsou šikana a extremismus. Homofobní postoje často vedou k šikaně namířené vůči lidem, u nichž je známa nebo se předpokládá menšinová sexuální orientace. Tou jsou často postiženi i heterosexuální lidé, kteří nesplňují v očích svých vrstevníků genderové stereotypy, tj. představy o tom, jak se má chovat a vypadat „správný chlapec“ či „správná dívka“.

Specifická prevence:

Aktivity zaměřené na informování o sexuálních menšinách a výchově k toleranci.

Monitorování klimatu dětských kolektivů z hlediska kvality mezilidských vztahů a výskytu rizikového chování.

19. POSTUP ŘEŠENÍ PŘI ZJIŠTĚNÍ PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY

Vymezení

Nemocem, které řadíme mezi poruchy příjmu potravy, se odborně říká mentální anorexie a mentální bulimie. Tyto poruchy se nejčastěji objevují u dívek v adolescentním věku, mohou jimi trpět i chlapci. Mentální anorexie začíná nejčastěji ve věku 13 až 18 let, mentální bulimie obvykle

mezi 15 až 25 rokem věku. Bulimie a mentální anorexie se mohou vyskytovat každá zvlášť nebo i obě zároveň. Cesta k uzdravení není jednoduchá, málokterá dívka (chlapec) se dokáže z bludného kruhu dostat bez pomoci odborníků. Mezi hlavní příznaky patří: rychlé hubnutí, nesoustředěnost, nespavost, zvracení s jakoukoliv argumentací, vnímání sebe sama jako tlustého/té a BMI 17,5 a méně.

Metodika řešení problému

Informovat třídního učitele, výchovného poradce, metodika prevence a následně třídní učitel informuje rodiče

Rodiče informujeme vždy, když dítě výrazně sníží svoji hmotnost, opakovaně bylo přistiženo, že zvrací (stačí informace od vrstevníků)

Pokud rodiče odmítají řešit situaci, je nutné se spojit s pediatrem, popř. OSPOD (možnosti a limity pedagoga)

Doporučit nebo zprostředkovat kontakt s lékařem nebo psychologem

20. POSTUP PŘI ŘEŠENÍ PODEZŘENÍ NA SEBEPOŠKOZOVÁNÍ

Vymezení

Sebepoškozování (automutilace, selfham) je komplexní autoagresivní chování, které na rozdíl od sebevraždy nemá fatální následky, a které lze nejlépe chápat jako nezralou, maladaptivní odpověď na akutní nebo chronický stres, nezvladatelné emoce či myšlenkové pochody. Přestože člověk neznalý problematiky může sebepoškozování lehce vnímat jako pokus o sebevraždu, smrt při sebepoškozujícím aktu na rozdíl od sebevražedného pokusu není v naprosté většině případů motivem a cílem. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí výslovně určuje jako povinnost různým institucím (i škole a školskému zařízení), nahlásit případ ohrožení zdraví nebo života dítěte, a to i tehdy, když se objeví pouze podezření na trestný čin. Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník stanovuje v § 364 až 368 povinnosti, jež má každá fyzická osoba v případě podněcování, schvalování, nadřizování a neoznámení trestného činu.

Způsoby sebepoškozování: řezání (žiletkou, střípem), pálení kůže, škrábání, píchání jehlou, rozrušování hojících se ran, značkování rozpáleným kovem, obrušování popálené kůže, kousání, údery, nárazy, dlabání, tahání kůže a vlasů (ochlupení).

Metodika řešení problému:

1. posoudit aktuální riziko závažného sebepoškození
2. rozhovor s dítětem
3. provést zápis
4. informovat vedení školy a domluvit se na společném postupu

5. informovat zákonného zástupce a doporučit návštěvu PPP nebo jiného specialisty (psycholog, psychiatr, krizové centrum)

21. POSTUP ŘEŠENÍ PŘI ZJIŠTĚNÍ ČI PODEZŘENÍ NA TÝRÁNÍ, POHLAVNÍ ZNEUŽÍVÁNÍ ČI SVĚŘENÍ SE ŽÁKA, ŽE JE DOMA TÝRÁN ČI ZNEUŽÍVÁN

Vymezení

Každý je oprávněn upozornit orgán sociálně-právní ochrany na porušení povinností nebo zneužití práv vyplývajících z rodičovské zodpovědnosti.... (zákon č.359/1999 Sb., § 7).

Zákon č.40/2009 Sb., Trestní zákoník v § 364 - § 368 stanovuje povinnosti, které má každá fyzická osoba v případě podněcování, schvalování, nadřizování, nepřekažení a neoznámení trestného činu.

Metodika řešení problému

1. Informovat vedení školy, třídního učitele, metodika prevence
2. Rozhovor se Žákem - šetření
3. Oznámení OSPODu
4. Oznámení Policii ČR
5. Vyhotovení záznamu – kdo týrá – zneužívá, kdy, kde, jak často; vyjádření dítěte – záznam uložit u školního metodika prevence

22. POSTUP PŘI ŘEŠENÍ RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ V DOPRAVĚ A RIZIKOVÉ SPORTY

Vymezení

Jedná se o relativně novou formu rizikového chování z hlediska masového rozšíření. Toto rizikové chování lze definovat jako záměrné vystavování sebe nebo druhých nepřiměřeně vysokému riziku újmy na zdraví nebo dokonce přímému ohrožení života v rámci sportovní činnosti nebo v dopravě. Patří sem např. tajné závody aut přímo za plného provozu, záměrné ježdění pod vlivem psychoaktivních látek, nekvalitně připravené raftové sjezdy divokých řek bez potřebného vybavení a zkušeností, snowboarding v lavinových polích nebo extrémní sjezdy horských kol v nebezpečném terénu bez ochranných pomůcek.

Primární prevence rizikových sportů či rizikového chování v dopravě

Dopravní besedy v prostředí školní třídy – může vést dopravní policista, dopravní psycholog, vyškolený pedagog,

Použití multimediálních pomůcek – ilustrace prostřednictvím audiozáznamu, PC her, přehrávání scének, různých ilustrovaných materiálů (např. pro výuku dopravního značení apod.),

Praktický nácvik na dopravním hřišti,

Exkurze (pracoviště dopravní policie, dopravní podnik aj.)

Metodika řešení problému

Při zachycení signálu, že se žák (žáci) věnuje extrémně nebezpečnému sportu, okamžitě informovat rodiče, intervence na téma bezpečnost a ochrana zdraví, odpovědnost za svůj život a zdraví.

Vyučující, který daný fakt zjistí, informuje:

Třídního učitele,

ŠMP, výchovného poradce,

Vedení školy,

Zákonné zástupce

V opodstatněných případech je možné kontaktovat OSPOD či Policii ČR.

Doporučený postup v případě drobného úrazu

1. Úraz ošetří pedagog přítomný na výuce (dozoru, je-li přestávka).
2. Ošetřující pedagog nahlásí úraz třídnímu učiteli žáka a zapíše úraz do Knihy úrazů a do formuláře „Evidence úrazů“ - založený v třídní knize.
3. Třídní učitel dle závažnosti úrazu informuje zákonné zástupce žáka, případně je vyzve k vyzvednutí žáka, je-li třeba následné lékařské vyšetření/ošetření.

Doporučený postup v případě vážného úrazu

1. První pomoc při úrazu poskytne pedagog, který je přítomen ve výuce (dozoru, je-li přestávka), zavolá (jeli to nutné) záchrannou službu - 155.
2. Nahlásí úraz třídnímu učiteli, řediteli školy, metodikovi prevence a výchovnému poradci a zapíše úraz do Knihy úrazů
3. Škola (třídní učitel) telefonicky informuje zákonné zástupce žáka.
4. Nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že v souvislosti s úrazem byl spáchán trestný čin nebo přestupek, nebo jedná-li se o smrtelný úraz, podá ředitel školy hlášení místně příslušnému útvaru Policie ČR.
5. Třídní učitel žáky seznámí s událostí, provede opětovné poučení o bezpečnosti a ochraně zdraví, předcházení úrazům (zapíše do TK).

23. POSTUP ŘEŠENÍ PŘI OZBROJENÉM ÚTOKU VE ŠKOLE (STŘELEC)

Vymezení

AMOK – útok tzv. aktivního střelce, je náhlý útok jedince (ů), který za použití zbraní sleduje jediný cíl – usmrtit či zranit co nejvíce osob ve svém okolí. Nejčastějšími útočníky ve školách jsou současní nebo bývalí studenti.

Náznaky výskytu možného útočníka:

Budoucí útočníci se většinou chtějí pochlubit a najít sympatizanty ve svém okolí.

Ve virtuálním prostředí, nejčastěji na internetu, zveřejňují své násilnické názory, fotografie zbraní apod.

Často i pokládají „řečnické“ otázky typu “Jaké by to asi bylo, kdybych někoho zabil”? apod.

Tyto signály bychom neměli zlehčovat!!!

Metodika řešení problému (jak reagovat v případě útoku)

UTÍKEJTE – dostaňte se do bezpečí, utečte z dosahu útočníka. Nevracejte se pro věci!

SCHOVEJTE SE/ZAMKNĚTE SE – když nemůžete utéct, schovejte se do nějaké místnosti a v té se uzamkněte (když nemáte klíč, můžete udělat barikádu ze stolů, židlí a skříní; na stůl, který přistavíte až ke dveřím, můžete navršíť učebnice tak, aby zabránily stlačení kliky).

ZATÁHNĚTE ŽALUZIE

LEHNĚTE SI NA ZEM - abyste byli co nejméně zranitelní případnou střelbou skrz dveře. **BUĎTE CO NEJVÍCE POTICHU** - pokuste se všechny zklidnit, ztlumte mobilní telefony. **NIKOMU NEOTVÍREJTE, S NIKÝM NEMLUVTE PŘES DVEŘE** - (útočník se může vydávat za zraněného kamaráda, záchranáře apod.), útočníka neprovokujte a nesnažte se být za hrdinu.

VARUJTE – pokud můžete, oznamte na tísňovou linku, kde jste a co se tam děje.

BRAŇTE SE – v případě, že jste učinili všechny výše popsané kroky a útočník se i přesto k vám dostal, udělejte vše pro vaši ochranu.

24. PREVENCE VZNIKU PROBLÉMOVÝCH SITUACÍ TÝKAJÍCÍ SE ŽÁKŮ S PAS

Vymezení:

Poruchy autistického spektra (dále jen „PAS“) jsou skupinou poruch, které se diagnostikují na základě projevů chování. V Mezinárodní klasifikaci nemocí (MKN - 10) jsou označovány jako pervazivní (všepronikající) vývojové poruchy, mezi které jsou řazeny mj. dětský autismus, atypický autismus, Rettův syndrom, Aspergerův syndrom, jiné pervazivní vývojové poruchy, pervazivní vývojová porucha nespecifikovaná. Základní diagnostická triáda PAS zahrnuje různou míru narušení v těchto oblastech:

sociální interakce a sociálního chování,

verbální i neverbální komunikace,

v oblasti představivosti a hry, omezených vzorců chování, zájmů nebo aktivit.

Krizové situace ve škole či školském zařízení zahrnují zejména rizikové chování vyvolané situací, která nastane z důvodu nepochopení současné potřeby žáka, kterým může být nepohodlí, změny aktuálního zdravotního stavu, či jiných faktorů, které ovlivňují jeho aktuální naladění. Reakcí žáka

na takové nepochopení je řešení situace neadekvátním způsobem, neadekvátními verbálními projevy, vzdorovitým chováním, stereotypním chováním, agresí vůči ostatním spolužákům či dospělým, sebepoškozováním, výbušným chováním, vulgárním vyjadřováním apod. Jedná se o manifestaci vysoce stresové situace, ve které se Žák ocitl.

Pravidla předcházení rizikovému chování

Pravidlo přesnosti, jasnosti instrukcí a zajištění předvídatelnosti

Předvídatelnost a pravidelnost denních činností je pro Žáky s PAS jistotou. Neznámé a nečekané události u nich mohou vyvolat stres a nejistotu, což může vést k úzkosti, problémovému chování.

Pravidlo jasné a konkrétní motivace

Žáci s PAS musejí více než jedinci bez této poruchy, vědět, proč mají činnost vykonávat. Sociální motivace vzhledem k omezené schopnosti empatie funguje méně. U Žáků s PAS si všímáme zvýšené potřeby logických důvodů pro vykonání určité práce a splnění úkolů. Při ztrátě motivace rapidně klesá i schopnost soustředění.

Pravidlo vyšší míry tolerance

Způsoby jednání a komunikace s ostatními žáky i učiteli, jako např. nevhodné poznámky,

netaktní přímočarost, otázky mimo kontext, banální výroky, úzkostné reakce při setkáních s novými lidmi, vulgární vyjadřování atd., kladou vyšší nároky na toleranci ze strany přítomných osob a vyžadují nutnou pedagogickou empatii ve školním prostředí i na akcích konaných mimo školu. I v afektní situaci je nezbytné vycházet ze zásad komunikace s osobami s PAS, viz příloha č. 9 - Komunikační klíč (Klíč ke komunikaci s osobou s autismem)

Pravidlo důslednosti v přístupu

Spontánnost, rychlá změna původního plánu, nepřesnost a nedodržování stanovených pravidel uvádí Žáky s PAS v chaos a nejistotu. V případě, že je potřeba změnit původní nastavený harmonogram a postup, je nezbytné jasně a logicky vysvětlit, proč ke změně dochází. Změnu je dobré podpořit vizualizovanou informací.

Vyšší míra vizuální podpory

Pro většinu Žáků s PAS je vizuální informace nezbytnou podporou pro pochopení významu předávané informace smysluplného významu. Pokud chceme, aby si Žák s PAS pracovní činnost osvojil, je třeba ji předvést nebo rozkreslit (využít tzv. procesuálních schémat), která lze postupně zjednodušovat a doplnit verbálním vysvětlením.

Nadstandardní řešení obtíží s pozorností

Při motorickém neklidu je možné dovolit Žákovi s PAS manipulaci s předmětem a činnost, která neruší ostatní a umožňuje soustředění, jako např. mačkácí míček, provázek, gumička. Situace, které jsou ve skupině a vyžadují soustředění, je zapotřebí zejména zpočátku redukovat na

minimum. Dobré je podporovat aktivity, které Žákovi s PAS umožní přijatelný pohyb v hodině, jako je rozdávání papírů, sbírání sešitů atd. Pro zvýšení pozornosti je důležité pravidelné a vyvážené střídání odpočinku a činnosti.

Vyšší míra vysvětlování sociálně komunikačních pravidel a situací, vyšší míra pomoci v některých situacích, které vyžadují praktický úsudek

U Žáků s PAS dochází k odlišnému chápání ironie, sarkasmu, či metafoře, proto je dobré se jim v komunikaci vyhnout, neboť jsou pro ně matoucí a nepříjemné. Dotazy těmto Žákům je důležité klást přesně a vhodně zvolenou formulací. Mnohdy je nutné, se v zájmu podání dobrého výkonu ujistit, zda Žák ví, jak po sobě následují připravené činnosti. Důležité je dávat Žákovi s PAS zpětnou vazbu o jeho výkonech, např. formou bodů nebo škály. Při diskusi se třídou je zapotřebí neignorovat někdy i značně osobité příspěvky, snažit se porozumět jejich významu, dát přiměřený prostor k projevení vlastního názoru.

Možnost odpočinku, relaxace

Pro prevenci vzniku nežádoucího chování, stresu, či afektu způsobeného únavou a „přetažením“, je velmi důležitá možnost odpočinku, která dokáže navodit zklidnění. Pro odpočinek je vhodné vymezit konkrétní prostor.

Spolupráce s rodinou Žáka s PAS

Pro všechny skupiny dětí, Žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami při zajišťování bezpečnosti a zdraví ve školách a školských zařízeních platí obecné pravidlo nutné úzké spolupráce mezi školou, rodiči a školským poradenským zařízením. Pro úspěšnou spolupráci je nutné nastavení, zavedení a využívání vzájemné informovanosti aktérů zapojených do vzdělávacího procesu Žáka s PAS (pedagog, asistent pedagoga, zákonný zástupce, vychovatel, výchovný poradce, v případě, že má škola k dispozici, tak také školní speciální pedagog nebo školní psycholog) v dohodnutých intervalech a dohodnutým způsobem.

Doporučený postup školy pro prevenci vzniku problémových situací u Žáků s PAS

Ředitel školy určí pedagogického pracovníka, který bude odpovídat za spolupráci se školským poradenským zařízením, v jehož péči daný Žák s PAS je. Tímto pedagogickým pracovníkem by měl být výchovný poradce, školní speciální pedagog či školní psycholog.

Pověřený pedagogický pracovník seznámí s obecnými specifiky diagnózy PAS a zásadami pro předcházení rizikových projevů chování pedagogické i nepedagogické pracovníky školy, kteří budou s Žákem v kontaktu při výuce, v družině, při odborném výcviku, v tělocvičně, ve školní jídelně atd., se zásadními a podstatnými informacemi o individuálních zvláštnostech a potřebách daného Žáka. O této skutečnosti bude vyhotoven písemný zápis s podpisy všech zúčastněných.

Pověřený pedagogický pracovník zajistí ve spolupráci se školním metodikem prevence a pracovníkem školského poradenského zařízení, který se problematikou PAS zabývá, osvětu Žákům

školy a jejich rodičům takovou formou, která respektuje typ PAS, nastavení a situaci konkrétního žáka s PAS a případné doporučení odborníků jako psycholog, psychiatr, neurolog.

Pověřený pedagogický pracovník úzce spolupracuje s třídním učitelem žáka, asistentem pedagoga a školním metodikem prevence, ve spolupráci s metodikem prevence organizuje kasuistické semináře pro sdílení dobré i špatné praxe v oblasti prevence a předcházení vzniku nežádoucího chování žáků s PAS, nebo v oblasti řešení akutních rizikových situací. Zajišťuje možnost spolupráce s odborným pracovištěm v souvislosti s dlouhodobým nácvikem zvládnání krizových situací souvisejících s projevy agrese.

Třídní učitel, případně jím pověřený asistent pedagoga, úzce spolupracuje se zákonnými zástupci žáka a pravidelně je kontaktuje ve snaze získání aktuálních informací o případných

změnách. Dle nastavených pravidel školy sám, nebo prostřednictvím určeného pracovníka školy, rovněž kontaktuje klíčového pedagoga školské poradenské zařízení, v jehož péči je žák s PAS veden.

Třídní učitel, případně jím pověřený asistent pedagoga, pravidelně informuje zákonné zástupce žáka o průběhu vzdělávání. Neprodleně informuje zákonné zástupce žáka a pověřeného pracovníka školy o změnách v chování, změnách aktuálního zdravotního stavu, projevech rizikového chování žáka, o plánovaných nebo náhlých změnách ve školním prostředí oproti nastavenému standardu (například onemocnění, akutní nebo plánované rekonstrukce opravy v areálu školy apod.).

Třídní učitel při práci s třídním kolektivem vždy zohledňuje věk žáků. Způsobem přiměřeným věku žáků formou nejrůznějších metod rozvíjí schopnost diskutovat, pracovat v týmu a respektovat ostatní, uvědomovat si význam a podstatu pomoci a solidarity mezi lidmi, vzájemné úcty a snášenlivosti.

Třídní učitel nebo pověřený pedagogický pracovník v případě potřeby a po dohodě se zákonným zástupcem, spolupracuje s lékařskými specialisty, v jejichž péči žák s PAS je - především praktický lékař pro děti a dorost, dětský psychiatr, případně dětský klinický psycholog.

25. POSTUP ŘEŠENÍ PŘI AFEKTU ŽÁKA S PORUCHOU CHOVÁNÍ

Metodika řešení problému

1. Zachovat klid
2. Zabránit přítomnosti ostatních spolužáků i jiných přihlížejících osob, tím mu nedat příležitost, aby nabyl pocitu, že touto „scénou“ dosáhne svého
3. Pokud je ve třídě, kde dojde k afektu učitel spolu s asistentem- přebírá odpovědnost a kontrolu nad žákem samotným- asistent, školní psycholog, v krajním případě vedení školy
4. V případě, že situaci samotný asistent nebude schopen zvládnout, informuje vedení školy
5. Po úplném zklidnění žáka – pokračovat v práci, kterou žák vykonával před afektem buď přímo v té místnosti, kde byl izolován od ostatních, v lepším případě je možné se vrátit zpět mezi ostatní

6. Pokud se jedná o akutní stav u dítěte, tj. afekt, kdy je nebezpečný sobě nebo okolí - je nezbytně nutné volat záchranku. V případě, že odváží dítě hospitalizovat do nemocnice – zjistit od lékaře, kam přesně dítě odvázejí + okamžitě informovat zákonné zástupce Žáka.

Obecné zásady pro učitele:

Nastavení programu a jeho dodržování.

Důslednost (ale zamyslet se dopředu, jestli slíbené pak učitel ustojí).

Předcházet afektům a nevyvolávat je.

Mít alternativu pro Žáky (mají rádi, když si mohou vybrat, učitel je pak akční při změně programu).

Jasně a domluvené tresty (po škole, práce navíc, DÚ).

Dopředu děti připravit na jakékoliv změny (návštěva třídy cizí osobou).

Využívat hojně pochvalu a pozitivní motivaci.

Spolupráce s rodiči (1 x měsíčně navštíví školu – společné řešení problémů s pedagogy).

Velký podíl na výchovných problémech dětí má rodinné prostředí (většina rodin těchto dětí je nefunkčních).

26. POSTUP ŘEŠENÍ PŘI EPILEPTICKÉM ZÁCHVATU ŽÁKA

Epileptický záchvat obvykle odeznívá samovolně během několika minut. U větších záchvatů může dojít k bezvědomí dítěte a generalizovaným svalovým křečím.

Metodika řešení problému

1. Postiženého epileptickým záchvatem dopravíme na bezpečné místo, z dosahu schodů, topení apod. - zabránění úrazu.
2. Z jeho okolí odstranit předměty, o které by se dítě mohlo v křečích poranit.
3. Nebránit násilím křečím, například natahováním a držení končetin.
4. V důsledku křečí dýchacích svalů může dojít k zblednutí nebo promodráání dítěte. Není však vhodné ho křísit, třeba rozdýchávat, snažit se vytahovat jazyk z úst, aby nezapadl, nebo vkládat do úst roubík, aby si dítě neprokouslo jazyk. Takové jednání může zhoršit přístup vzduchu do dýchacích cest.
5. Dítě uložíme do vodorovné polohy a otočíme mu hlavu na stranu. Optimální je stabilizovaná poloha na boku. Dítě může při záchvatu nebo po něm zvýšeně slinit. Je třeba umožnit, aby sliny mohly volně odtékat z úst a zabránilo se riziku jejich vdechnutí. Stabilizovaná poloha je i vhodnou prevencí zapadnutí jazyka u pacientů v bezvědomí se sníženým svalovým napětím.

Většina epileptických záchvatů nevyžaduje lékařský zásah.

Lékaře je nutné volat, pokud se jedná o první epileptický záchvat v životě nebo o první záchvat určitého druhu u konkrétního pacienta (může se jednat o signál změny charakteru onemocnění, na kterou je třeba léčebně reagovat).

Rychlou záchrannou pomoc voláme také v případech, jejichž trvání je pro daného pacienta neobvykle dlouhé, opakují-li se záchvaty několikrát po sobě, nebo když se stav dítěte neupraví do normálu zhruba během čtvrt hodiny po záchvatu a zvláště jsou-li patrné poruchy vědomí, hybnosti, vnímání a jiné. Lékařské ošetření je nutné samozřejmě i v případech, kdy se dítě při záchvatu viditelně poraní nebo podezření na vnitřní poranění.

27. POSTUP ŘEŠENÍ PŘI "NEVYZVEDNUTÍ ŽÁKA ZE ŠKOLY"

Při nevyzvednutí žáka ze školy zákonným zástupcem (jím pověřenou osobou) postupuje vyučující či vychovatelka ve školní družině takto:

1. Kontaktuje zákonného zástupce, nebo jím pověřenou osobu, a to i v případě potřeby opakovaně.
2. Pokud se podaří se zákonným zástupcem telefonicky spojit, pedagogický pracovník domluví čas a místo předání dítěte s tím, že je možné dítě předat i osobě, která byla zákonným zástupcem k vyzvednutí dítěte z družiny pověřena v písemné přihlášce k účasti v družině. O telefonické domluvě se zákonným zástupcem nebo jinou pověřenou osobou ohledně vyzvednutí dítěte sepíše pedagogický pracovník písemný záznam.
3. V případě, že se opakovaně nepodaří telefonicky kontaktovat zákonného zástupce ani jím pověřenou osobu, kontaktuje pedagogický pracovník za účelem zajištění přiměřené péče o dítě zástupce OSPODu, v jehož obvodu se školské zařízení nachází. O kontaktování OSPODu pořídí pedagogický pracovník písemný záznam.
4. Následně informuje, vedení školy, třídního učitele a výchovnou poradkyni.
5. V průběhu řešení situace poskytuje součinnost vedení školy, třídnímu učiteli a výchovné poradkyni.

28. VSTUP POLICIE DO AREÁLU ŠKOLY

Policista se po vstupu do budovy:

Ohlásí se u ŘŠ

Představí se a jasně sdělí, proč přišel, co potřebuje a na základě čeho.

Svou příslušnost k policii prokazuje stejnokrojem s identifikačním číslem (kriminalista stejnokroj mít nebude), služebním průkazem, odznakem služby kriminální policie.

Škola mu poskytne vhodnou místnost.

Policista požádá ŘŠ o přítomnost další osoby, což musí být pedagogický pracovník (po celou dobu přítomnosti dítěte ve škole jsme nad ním povinováni dohledem).

Škola musí o výsledku žáka předem vyrozumět zákonného zástupce dítěte, pokud tak již Policie ČR neučinila. To neplatí, jestliže provedení úkonu nelze odložit a vyrozumění zákonného zástupce nelze zajistit.

Jestliže rodič vydá pokyn, abychom akci zadrželi do chvíle, než přijde, je nutné mu sdělit, že to ze zákona nelze.

28.1 Odvedení žáka ze školy policistou

Policistovu totožnost lze telefonicky ověřit na pracovišti, které uvedl a služebním průkazem doložil.

Jestliže odvádí dítě mladší 15 let, potom nepřichází v uniformě – bude to specialista na problematiku mládeže. Po celou dobu tohoto úkonu – odvedení, naložení do auta, převozu na služebnu, výslechu na služebně – musí být přítomna další osoba. Je na policistovi zajistit třetí osobu – třeba pedagoga nebo zástupce OSPOD.

Důležité je domluvit se, kam policista dítě zase vrátí – jestli zpět do školy nebo zákonným zástupcům a také kdy.

O přítomnosti policisty ve škole vyhotoví ŘŠ zápis.

28.2 Oznamování trestné činnosti

V případě, že je zaměstnanec školy svědkem trestné činnosti nebo se o ní dozví, nahlásí toto řediteli školy a provede o tom písemný zápis.

Škola celou záležitost oznámí Policii ČR.

Trestnou činností se rozumí - užívání omamných látek, gamblerství, šikana, týrání, vraždy, loupeže, pohlavní zneužívání, znásilnění, majetková trestná činnost, vystavení šikaně či týrání, příp. jinému nežádoucímu zacházení ve škole i mimo školu.

29. DŮLEŽITÉ KONTAKTY

POLICIE ČR	158
POLICIE ČR - pracovníci pro mládež Tábor	381 238 326
MĚSTSKÁ POLICIE TÁBOR	381 253 008 email: mepo@mutabor.cz
ZÁCHRANNÁ SLUŽBA	155
HASIČI	150
INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM	112
ODBOR SOCIÁLNĚ - PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ TÁBOR	381 486 414 Vedoucí oddělení: Bc. Pavla Gebrová e-mail: pavla.gebrova@mutabor.cz
OKRESNÍ METODIK PREVENCE	724 831 375 Ing. Monika Pýchová, e-mail: monika.pychova@pppcb.cz

PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÁ PORADNA TÁBOR	381 211 795 603 351 153 Vedoucí pracoviště: Mgr. Martina Králová, e-mail: martina.kralova@pppcb.cz
AURITUS – centrum adiktologických potřeb, Tábor	381 255 999 email: auritus@iol.cz
CHEIRON – T – komunitní centrum, Tábor	603 526 246 email: cheiront@cheiront.cz
FOND OHROŽENÝCH DĚTÍ TÁBOR	381 254 606 724 667 665 email: fod.tabor@fod.cz
KRIZOVÉ CENTRUM PRO DĚTI A RODINU - Jihočeský kraj	776 763 176 email: pomoc@дитеvkrizi.cz

30. LEGISLATIVA

Krizový plán je zpracován podle platných zákonů, vyhlášek a metodických pokynů

- Školský zákon 561/2004 Sb.
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících
- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů
- Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů
- Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociální a právní ochraně dětí
- Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- Zákon 262/2006 Sb. zákoník práce
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č. j.: 21291/2010-28) + přílohy
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)

- Metodické doporučení MŠMT pro práci s Individuálním výchovným programem v rámci řešení rizikového chování žáků
- Zásady přístupu k dětem, Žákům, studentům s PAS v rámci vzdělávacího procesu.docx
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků, prevenci a postihu záškoláctví
- Pomůcka k nově zakotveným právům a povinnostem pedagogických pracovníků a vyloučení žáka nebo studenta k 1. 9. 2017
- Metodický pokyn 25 884/2003-24 spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané

31. SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK V DOKUMENTU

OSPOD - Oddělení sociálně právní ochrany dítěte

PPP – Pedagogicko psychologická poradna

SPC – Speciálně pedagogické centrum

SVP – Středisko výchovné péče

OPL - omamné a psychotropní látky

PPŠ - plán proti šikanování

AP - asistent pedagoga

TU - třídní učitel

ŘŠ – ředitel školy

32. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1. Podezření na šikanu nebo ublížení žákovi

Příloha 2. Výpověď žáků o šikaně nebo ublížení (oběť, svědek, agresor)

Příloha 3. Rozhodnutí o vyloučení žáka

Příloha 4. Krizový plán pro prevenci vzniku problémových situací týkající se žáka s PAS

Příloha 5. Záznamový arch_Krizový plán pro prevenci problémových situací týkající se žáka s PAS

Příloha 6. Zápis o události_návykové látky

Příloha 7. Záznam o pohovoru se žákem

Příloha 8. Záznam z jednání se zákonným zástupcem

Příloha 9. Klíč ke komunikaci s osobou s autismem

Příloha 10. Zásady přístupu k dětem, žákům, studentům s PAS v rámci vzdělávacího procesu
dostupná na: <http://www.msmt.cz/file/49807/>

Vypracovala:

Bc. Josef Procházka

Školní metodik prevence

Schválila:

Mgr. Petra Dalibová

ředitelka školy

V Táboře 20. 8. 2021

Příloha_1 Podezření na šikanu či ublížení žákovi

ZŠ a MŠ a poskytovatel sociálních služeb Kaňka o.p.s. Helsinská 2731, Tábor 390 05	
PODEZŘENÍ O ŠIKANĚ NEBO UBLÍŽENÍ ŽÁKOVI	
Případ nahlásil	
Jméno oběti	
Třída	
Třídní učitel	
Jméno agresora	
Třída	
Třídní učitel	
Popis situace – (kde, jak, kdy k situaci došlo, další podstatné skutečnosti)	
Podpis zapisovatele	
Podpis ohlašovatele	
Podpis přítomných	
Datu a čas	

Příloha_2 Výpověď žáka o šikaně nebo ublížení

ZŠ a MŠ a poskytovatel sociálních služeb Kaňka o.p.s. Helsinská 2731, Tábor 390 05	
VÝPOVĚĎ ŽÁKA O ŠIKANĚ NEBO UBLÍŽENÍ	
Oběť	
Jméno	
Třída	
Třídní učitel	
Popis situace – (kde, jak, kdy k situaci došlo, další podstatné skutečnosti)	
Podpis zapisovatele	
Podpis žáka	
Podpisy přítomných	
Datum a čas	

Příloha_2 Výpověď žáka o šikaně nebo ublížení

ZŠ a MŠ a poskytovatel sociálních služeb Kaňka o.p.s.

Helsinská 2731, Tábor 390 05

VÝPOVĚĎ ŽÁKA O ŠIKANĚ NEBO UBLÍŽENÍ

Agresor

Jméno

Třída

Třídní učitel

Popis situace – (kde, jak, kdy k situaci došlo, další podstatné skutečnosti)

Podpis zapisovatele

Podpis žáka

Podpis přítomných

Datum a čas

Příloha_2 Výpověď žáka o šikaně nebo ublížení

ZŠ a MŠ a poskytovatel sociálních služeb Kaňka o.p.s.

Helsinská 2731, Tábor 390 05

VÝPOVĚĎ ŽÁKA O ŠIKANĚ NEBO UBLÍŽENÍ

Svěddek

Jméno

Třída

Třídní učitel

Popis situace – (kde, jak, kdy k situaci došlo, další podstatné skutečnosti)

Podpis zapisovatele

Podpis žáka

Podpis přítomných

Datum a čas

Příloha_3 Rozhodnutí o vyloučení Žáka

V dne

Č. j.:

Počet stran:

R O Z H O D N U T Í

Ředitel školy (úplný název a údaje o škole) (dále jen „škola“) jako správní orgán příslušný podle § 165 odst. 2 písm. i) ve spojení s § 31 odst. 2 a 4 zákona č. 561/2000 Sb., předškolním, základním, středním, vyšším odborním a jiným vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, rozhodl v řízení o vyloučení žáka/studenta školy pana (úplné jméno a identifikační údaje dle § 37 odst. 2 správního řádu, uvedení třídy, kterou navštěvuje) zahájeném dne, neboť.... (popis jednání, pro které bylo zahájeno řízení o vyloučení žáka ze školy, a to vymezením: kdy, kde, jak, proč apod.)

t a k t o :

pan/paní se vylučuje ze školy, přičemž přestává být žákem/studentem školy dnem následujícím po dni nabytí právní moci tohoto rozhodnutí/dnem.... (lze určit pozdější datum vyloučení).

nebo

pan/paníse podmíněně vylučuje ze školy a stanovuje se mu/jí dle § 31 odst. 2 školského zákona zkušební doba v trvání měsíců (maximálně 12 měsíců).

Případně lze doplnit předběžnou vykonatelnost:

Dále se dle § 85 odst. 2 písm. a) správního řádu vylučuje odkladný účinek odvolání proti tomuto rozhodnutí, neboť to naléhavě vyžaduje veřejný zájem na... (veřejný zájem je třeba velmi pregnantně popsat, dostatečně určitě a přesvědčivě odůvodnit jeho existenci a zejména naléhavost jeho ochrany, které má být dosaženo tímto rozhodnutím – bude velmi nepravděpodobné toto nejen tvrdit, natož prokázat – doporučuje se jen výjimečně).

Odůvodnění:

Přesně popsat, jak bylo řízení zahájeno, vedeno, kdo je účastník řízení, jakým jednáním naplnil podmínky pro vyloučení nebo podmíněné vyloučení dle § 31 odst. 2 školského zákona (kdy, kde, jak, proč apod.).

Musí být uvedena lhůta, kdy se ředitel školy o jednání dozvěděl a kdy k jednání došlo, aby bylo možné posoudit běh lhůt k vydání rozhodnutí dle § 31 odst. 4 školského zákona (2 měsíce subjektivní lhůta a 1 rok objektivní lhůta, s výjimkou trestného činu).

Současně bude nutné uvést, na základě jakých důkazů správní orgán rozhodl, jak se vypořádal s tvrzením účastníků řízení apod. 27

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí se dle § 81 odst. 1 správního řádu lze odvolat, a to dle § 83 odst. 1 správního řádu do 15 dnů ode dne jeho oznámení. Odvolání se podává u ředitele školy a dle § 183 odst. 4 školského zákona o něm rozhoduje Krajský úřad.....

otisk razítka, ředitel/ka školy

Rozdělovník:

1. účastník řízení a právní zástupce – dle věku a svéprávnosti žáka/studenta. V případě nezletilého žáka vždy doručovat právnímu zástupci (even.t oběma) a žákovi dle rozsahu svéprávnosti.

2 . spis

Vypraveno dne:

Příloha_ 4 Krizový plán pro prevenci vzniku problémových situací týkajících se Žáka s PAS

Jméno a příjmení Žáka:

Datum narození:

Místo trvalého pobytu:

Název a adresa školy/školského zařízení, ročník:

Ošetřující lékař/odborný lékař:

Pedagogický pracovník školského poradenského zařízení spolupracující na vytváření

„Krizového plánu“:

Třídní učitel:

Druhý pedagog ve třídě:

Asistent pedagoga:

Ostatní vyučující Žáka:

Vychovatel/vychovatelka:

Osoby zajišťující specializované činnosti ve škole/školském zařízení:

Aktuální zdravotní stav Žáka:

Aktuální stav Žáka:

Popis obtíží Žáka:

Doporučený postup prevence vzniku problémových situací (postup zpracován na základě osobnostní charakteristiky Žáka viz „Popis obtíží Žáka“ a dle doporučení školského poradenského zařízení, součástí plánu je „záznamový arch“ sloužící jako podklad pro vyhodnocování vhodně nastavených opatření pro prevenci vzniku nevhodného chování Žáka, problémového chování či problémové situace):

Doporučený postup v případě, kdy problémová situace nastala:

Podpisy informovaných osob (všech, kteří jsou s Žákem v interakci v době jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení):

Podpis Žáka:

Podpis zákonného zástupce/kontaktní osoby v případě zletilého Žáka:

Místo, datum:

Zpracoval/a:

Podpis ředitele školy:

Příloha 5 Krizový plán pro prevenci vzniku problémových situací týkajících se žáků s PAS

Záznamový arch

Datum /čas	Co se stalo/průběh problémové situace	Kdo byl kontaktován/kým/čas	Poskytnutá opatření	Vyhodnocení

Příloha_6 Zápis o události – návykové látky

Držení Užívání Distribuce
(zaškrtněte hodící se)

Tabákový výrobek Alkohol Psychotropní látka
(zaškrtněte hodící se)

Žák.....

Datum a hodina.....

Místo.....

Zadržel.....

Přítomni zdrženi.....

Bližší popis situace s vyjádřením Žáka – od koho látku má

Zapsal/a.....

Přítomni.....

V Táboře.....

Příloha_7 Zápis o pohovoru se žákem

Předmět pohovoru	
Žák	
Třída/ročník	
Přítomní pohovoru	
Záznam z jednání /popis situace projednávaného přestupku	
Závěry jednání, doporučení, další postup	
Zapsal/la:	

Datum:

Zákonný zástupce

Ředitel školy

.....

.....

Příloha_8 Zápis z jednání se zákonným zástupcem

Předmět jednání	
Účastníci jednání	

Žák	
Třída/ročník	

--

Záznam z jednání /popis situace projednávaného přestupku

--

Závěry jednání, doporučení, další postup

--

Zapsal/a

S uvedenými skutečnostmi zákonný zástupce souhlasí.

Datum:

Zákonný zástupce

.....

Ředitel školy

.....

Vládní výbor
pro zdravotně postižené občany

KLÍČ pro komunikaci s osobou s autismem

Krátká verze

Jak se chovat k osobám s autismem, když se ocitnou v potížích a podlehnou panice? Jak těmto situacím předcházet?

1. Jednej předvídatelně

Vyvarujte se situací, kdy se například – byť s těmi nejlepšími úmysly – dotknete ramene člověka s autismem, aniž by předem viděl, že se tak chystáte učinit.

2. Plánuj

Rozhodně se vyplatí, když předem popíšete, co se bude dít. Člověku s autismem to velmi pomůže v orientaci a snáze přečká i nepříjemný rozhovor.

3. Nekřič

Nikdy na člověka s autismem nekřičte ani nezvyšujte hlas, může to zablokovat komunikaci či vyvolat autistickou krizi. Mnoho lidí s autismem má mnohem citlivější sluch, než si dokážete představit.

4. Ptej se jasně

Formulujte otázky jednoduše a jasně, nejlépe aby bylo možno odpovídat ANO/NE, nepoužívejte příměry a nežertujte. Nekladte více otázek najednou.

5. Mluv jednoduše

Nepokoušejte se oslnit člověka s autismem svou slovní zásobou. Je lepší mluvit pomalu a spíše v kratších větách a předat sdělení srozumitelně a bez odbíhání. Vyvarujte se řečnických otázek.

6. Buď trpělivý

Pokud člověk s autismem nereaguje na vyřčené, nemusí to znamenat, že odpovědět nechce. Pokud se dlouze rozmýšlí, nepobízejte ho, ale přeformulujte otázku.

7. Rozumět a vědět

Pokud rozumí a přesto se nevyjadřuje, pak je možné, že si v panice nedokáže rozmyslet odpověď. Nebojte se bez afektu zopakovat otázku – pomůžete mu tak se na odpověď soustředit.

8. Jaký je den?

Člověk v autistické krizi může mít zhoršenou orientaci v čase a prostoru – pomozte mu popsáním, co se dělo, děje a dít bude. Pokud váhá při chůzi, tak ho doprovodte, přestože zná cestu.

9. Omezuj pohled do očí

Každý pohled do očí a zejména navázání očního kontaktu může vyvolat v člověku s autismem nejistotu nebo i paniku.

10. Dej najevo pochopení

Rozhodně neproděláte, když vyjádříte účast. Vyvarujte se ale frází, místo „To přejde“ řekněte raději „Chci vám pomoci“ – bude to srozumitelné a povede to k ujištění, že na to není sám.

„Pamatuj, že tvá slova jsou činem.“ (Antoine de Saint-Exupéry)